

Za gospodarje

Maribor, dne 20. decembra 1933.

Gospodarstvo nekdanj in sedaj.

V prvih povojnih letih, ko se je razvijala industrija in je na kmetih kar kopnela delovna moč, hiteč za namišljenim boljšim kruhom v tovarne, je bil kmet resno prisiljen, prestopiti k tehnični uporabi sile, k bencinskim motorjem. Ker je bila takrat ugodna cena za njegove proizvode, je bil tudi bencin ceno nadomestilo za odbeglo delavsko moč. Izmed malo-kmetov se je pa malokdo odločil za breztrošarinski bencin, ker pri mali uporabi (nekaj deset kg) so stroški za prošnjjo, uverenje itd. in pota le občutni in so omejeni na gotovo dobo časa. Ker ne bi porabil do poteka te dobe sod bencina, se mu pa isti otrošarini. Nima niti primerne prostora za shranjevanje, in noben dobavitelj bencina noče čakati tako dolgo na posodo, katera bi pa bila že večkrat nerabna. Sedaj vsled vedno višje trošarine in slabejšega stališča s kmetove strani je pa obratovanje z bencinom skoro dražje kakor nekdanj s cepmi in mlatilnicami na ročni pogon.

Nekdanj smo dobili za:

1 liter vina — 1 in pol litra bencina, 1 kg mesa (živa teža) 1 in pol litra bencina in 1 kub meter lesa je skoro zadostovalo za pogon motorja eno leto.

Sedaj je pa pregled ta-le:

za 1 liter bencina 2 litra vina ali 2 kg mesa (živa teža), in za 1 kub. meter lesa pa okoli 10 litrov bencina.

V očigled temu propadajočemu gospodarstvu bi bilo priporočljivo, da bi kdo v parlamentu podal ta obupen položaj, ter bi se naj dotične postavke o breztrošarinskem bencinu v toliko spremenile (dopolnile), da bi se malim potrošnikom bencina isti dajal na drobno od 5 litrov dalje brez trošarine pri gasilnih

društvih. Če pa teh ni v bližini, pa skupna dobava več malih potrošnikov.

Priporočati je to za nujnost, sicer mine lahko dolgo časa, preden se katera nova uredba prične izvajati — na veliko škodo malokmetijstva.

Davčne zadeve.

H. V. Š. p. J. Vprašate, kam se naj pritožite, ker ste imeli lani od 5 oralov, zemlje 150 Din davka, letos pa 560 Din. Takšno zvišanje je nemogoče, ker je zvišan državni osnovni davek le od 10 na 12%, torej za 2% napram lanskemu letu, razen če so doklade znatno zvišane. Primerjajte lanski predpis na drž. davku z letošnjim in če je razlika večja kakor 2% od katastralnega donosa, potem povprašajte za vzrok zvišanju pri pristojni katastrski upravi. Zvišanje na doklade Vam lahko pojasni davčna uprava.

T. Št. B. Dopolnilnega davka k zemljarini so prosti le oni posestniki, katerih skupni katastrski čisti dohodek ne presega 1000 Din. Dopolnilni davek se plačuje že od leta 1929 in znaša do 2000 Din katastrskega čistega donosa 2%, od 2000 do 4000 Din 3%, od 4000 do 6000 Din 3½%, od 6000 do 8000 Din 4% itd., predpiše se pa od vseh posestev v občini bivališča davkoplačevalca. Eksekucijski stroški se predpišejo takoj, če davek v zakonitem roku ni plačan (zemljarina 15. 8. in 15. 11.), ter znašajo 1% od zaostanka, najmanje pa 10 Din. Za položnico se računa 50 par. Ako davek ni pravočasno plačan, se zaračunajo tudi zakonito določene 6% zamudne obresti. Samovoljno davkarija ne računa nikakršnih stroškov, izključene pa niso pomote. Če mislite, da se Vam je zgodila krivica, vprašajte na davkariji, kjer se Vam zadevo mora pojasniti.

M. Č. K. Samski davek plačujejo le neoženjeni davkoplačevalci v tujih in

mestnin, ne pa v podeželskih občinah. Po istem zakonu so davka prosti le oni, ki so imeli istočasno 9 živih otrok, kar pa pri Vas vsled smrti dveh otrok ni slučaj, čeprav ste imeli 10 otrok.

F. P. G. Ako sta mož in žena roditelja 9 istočasno živih otrok, potem gre davčna oprostitev obema, sicer pa le onemu, ki je oče ali mati teh otrok, ne pa očim ali mačeha.

U. F. L. Dopolnilni davek letos ni zvišan, pač pa osnovna zemljarina, ki je znašala lani 10, letos pa 12% katastralnega donosa. Če ste bili radi 9 otrok dve leti davka prosti, sedaj pa niste, je to pripisati najbrže novi določbi, po kateri so sedaj oproščeni le oni, ki ne plačajo več kakor 1000 Din državnega davka. Ako državni davek ne dosega te svote, povprašajte pri davčni upravi za vzrok, zakaj se Vam davek več ne odpiše.

Gospodarska vprašanja in odgovori.

Vprašanje J. K. iz D. **Meni in več drugim sosedom je napadel fižol neki hrošček, pri nas »molj« imenovan, ki nam je fižol skoro popolnoma uničil. Kako naj tega škodljivca zatremo?** — Odgovor: Fižol dajte v krušno peč, takoj ko vzamete iz nje kruh, in ga pustite v peči eno uro. Toplina v peči mora biti 55 stopinj C. Da fižolarja, kakor tega škodljivca pravilno imenujemo, v bodoče za stalno zatrete, delajte takole: Ko obirate fižol, sežgite takoj vse stroke, ki na njih vidite male hroščeve luknjice. Izmlačen fižol spravite v cele, goste vreče, jih dobro zavežite in dajte na hladno mesto, kjer je močan prepih. Tekom zime kolikor mogoče ves fižol prodajte ali porabite. Ne sejte napadenega fižola, ampak odbirajte za seme samo popolnoma zdravo zrnje brez peg in luknjic.

Vprašanje F. K. iz V. **Kako naj zatrem na travniku preslico?** — Odgovor: Preslica se najraje naseli na mokrih apnenih tleh. Na suhi zemlji jo lažje zatremo. Ta rastlina požene že zgodaj spomladi rdeča stebila, ki niso razvejena kakor poznejše rastline in napravijo vrh stebila podolgovate betičaste storže, ki nosijo trose. Iz kolenc rastejo tik ob stebelu navzgor ozki podolgovati listi. Te

rastline je treba skrbno ruvati, da ne napravijo trosov (semena). Ako nato tudi zelene rastline, ki se razvijejo šele pozneje iz trosov, vztrajno plevete, boste preslico lahko zatrli, ako zemlja ni vlažna. Glavno pa je zatiranje pomladanskih rdečih rastlin in osuševanje mokre ter vlažne zemlje.

Vprašanje J. F. iz S. ob D. **Zapazil sem, da imajo kokoši uši in da je tudi kokošnjak poln te golazni. Kako bi jih najlažje uničil, ne da bi to škodovalo kokošim?** — Odgovor: Kokošim nasujete na raznih mestih med perje mrčeknega praška, ki ga dobite v drogeriji ali lekarni ter to v presledkih 2—3 dni nekajkrat ponovite. Obenem odstranite iz kurnika gnoj in kurnik temeljito umijte z vročim lugom (posebno drogove, kjer kokoši sedijo), stene pa pobelitate z apnenim beležem, ki ste mu dodali 1% lizola ali kreolina. To napravite večkrat v letu. Da uši in drugi mrčes ne bo nadlegoval kokoši, skrbite, da se bodo kokoši lahko vedno ogrebale v pesku, ki ga nasujete v dosti velik nizek zaboj ali drug primerno ograjen prostor. Pesku dodajte nekoliko žganega apna in oglja.

Vprašanje I. R. v B., G. pri B. **Kaj je saharin in ali se saharin more uporabljati v kletarstvu?** — Odgovor: Saharin je sladka snov, ki je približno 500krat slajša od navadnega konsumnega (pesnega ali trstnega) sladkorja. Iznašli so saharin leta 1879 in ga fabriško izdelujejo iz premogovega katrana v obliki belega praška, ali pa tudi v majhnih tabletah. Zdravniki predpisujejo saharin v zdravstvu, n. pr. pri sladkorni bolezni, pri želodčnih in drugih boleznih. Saharin se uporablja tudi ponekod v pivovarstvu, pri fabricaciji likerjev, limonad in mineralnih vod, v slaščičarnah itd. Saharin je samo sladina brez hranilnih vrednot in učinkuje tudi v vinu kot taka, ne da bi povrela, kakor sladkor grozdnega soka ali običajni sladkor, ki se pri vrenju izpreminja v glavnem v alkohol in v ogljikov dvokis. Saharin je tedaj v umnem kletarstvu neuporaben, razen tega pa je strogo prepovedan.

Vprašanje T. S. v P. p. S. **Kako ozdravim jabolčnik, ki je počrnel?** — Odgovor: Jabolčnik postane najprej moten, potem modrikast in sčasoma počrni. Počrni pa le tedaj, če ima premalo kisline

in je v njem raztopljeno železo v obliki takozvanega železnega oksida. Več železa pride v mošt, če je bil mošt dalje časa v dotiki z rjastim železom (železni mlini, stiskalnica i. dr.). Počrni pa jabolčnik običajno šele proti poletju ali jeseni, ko se je v njem kislina zmanjšala. Kislina se namreč zmanjšuje v sadjevcu naravnim potom pri daljšem ležanju. Močno kisli sadjevci pa nikdar ne počrni. Počrnel sadjevec pretočimo in ga čim najbolj prezračimo. Da še bolj počrni, mu dodamo na 1 hl 8—10 gramov čreslovine (tanina), nakar ga čistimo z želatino (12 do 15 gramov na 1 hl). Tanin in želatino dobimo pri Kmetijski družbi ali v drogeriji. Majhno počrnenje odpravimo tu, di s pravilnim mešanjem sadjevca s kislim sadjevcem ali pa mu dodamo potrebno količino vinske ali citronove kisline. Le-te kisline namreč preprečujejo spajanje železa in tanina v črnilo in sadjevec postane tako lepo čist.

Vprašanje A. Z. v P. o. j. ž. **Ali se no cena vinu dvignila in po kakšni ceni naj prodam vino?** — Odgovor: Glede vinskih cen vemo, da so cene vinu, posebno starim letnikom, narastle in se je nadejati, da boste tudi Vaše vino, ako je dobro in zdravo, primerno dobro vnovčili. Momentano vinska kupčija ni posebno živahna, ker je konsum vina silno padel. Kolikor so sploh prodaj vina, je cena letošnjemu vinu za liter 3—5 Din, starina pa se prodaja po 5—8 Din, kakršna je pač kakovost.

Ljudski pravnik.

Nezatrubljeni predmeti. Pik. Ste posestnik s 36 ha zemlje, ki leži v hribih. Za obdelovanje polja nujno rabite dva para volov. Vprašate, če se Vam sme eden par zarubiti. — Po novem jugoslovanskem izvršilnem zakonu se ne more posebej zarubiti v slučaju, če je zavezancu poljedelstvo glavni vir za vzdrževanje samega sebe in njegove rodbine: en plug, ena brana, en voz, ena motika, ena sekira, ena rovnica, ena kosa, dva vola ali bivola ali dva vprežna konja ali dva osla, ena krava ali bivplica s teletom ali bivolčkom do enega leta, deset ovac ali 5 svinj ali pet koz ter toliko hrane ali krme in stelje, kolikor ju je treba zanj, za njegovo rodbino in za živali, ki so iz-

vzete od izvršbe — vse to do nove hrane ali krme. Ti predmeti so pritiklina zemljišča in se morejo prodati edinole obenem s posestvom na javni dražbi. Ker imate štiri vole, se Vam 1 par lahko posebej zarubi in proda. Vprašanje v Vašem slučaju je, za kaj se je zarubilo, ali za staro pred 20. 4. 1932 nastalo terjatev, ali za novo po tem času nastalo terjatev, ali le za obresti. Ako gre za novo terjatev, ali za plačilo obresti, bo dolg treba plačati; ako pa gre za staro terjatev, se lahko poslužite kmečke zaščite, ker imate samo 36 ha zemlje in če isto obdelujete sami ali s člani svoje družine in plačate samo ali največ zemljiškega davka. Na ta način boste plačilo za nekaj časa zavlekli in morda rešili svoja vola pred prodajo. Povemo pa, da se nam takšna ureditev zadeva sploh ne zdi nobena ureditev, ker bo Vaš dolg še vedno naprej obstojal in bo Vaš upnik komaj čakal na konec kmečke zaščite, da bo predlagal zoper Vas ponovno izvršbo.

Škoda na ozarah in povračilo iste. Rjr. Sosed je pred dvema letoma kupil hišo. Dovolili ste mu, da sme voziti po ozarah v suhem, v mokrem pa ne, da Vam ne bo delal škode. Pravite pa, da je komisija leta 1918 sklenila, da sme sosed voziti po Vaših ozarah, ker drugje ne more, toda, če naredi škodo, mora isto povrniti. Sosedov prednik je vozil samo dvakrat ali trikrat na leto. Sedanji sosed pa si dela gospodarsko poslopje in je vozil celo spomlad v mokrem in suhem ter ozare tako poškodoval, da ni na njih niti ene trave in celo posipa jih, čeprav nima za to nobene pravice. Hoče imeti stalno cesto, kar dosedaj ni bila. S pritožbo na občino niste uspeli. Vprašate, če imate pravico zahtevati odškodnino. — Kolikor se da iz vprašanja posneti, sosed ob nakupu pred dvema letoma ni imel nobene pravice do vožnje po ozarah ter je Vas prosil, da ste mu to dovolili. Vaše dovoljenje se je pa glasilo samo za vožnje v suhem. Iz tega bi sledilo, da ne sme voziti v mokrem. V kolikor se sklicujete na komisijo iz leta 1918, pa to dokazuje, da je tudi sedanji sosed pridobil neke pravice, ki jih je imel že njegov posestni prednik. Če so te obstojale in prešle na sedanjega soseda, mu istih ne morete zabraniti izvrševati. Edino le to mu lahko preprečite, da bi na Vašo škodo služnost-

no pravico vožnje razširjal. Sedanji sosed ima k večjemu samo take pravice glede vožnje, kakor jih je imel njegov prednik in jih sme izvrševati samo v onem obsegu in na isti način, kakor je to delal njegov prednik. Ako je rabil vožnjo čez ozare njegov prednik samo takrat, kadar je šel na njive ali travnik, je ne sme sedanji sosed sam od sebe kar gladko tako izvrševati, da bi sploh vozil čez Vaše ozare vse, kar rabi na svojem domu. — Odškodnino Vam mora povrniti brez nadaljnega. Ne cenite pa Vaše škode previsoko, marveč samo toliko, kolikor jo v resnici je, da Vas v slučaju tožbe ne bodo zadeli pravdni stroški. Ne obračajte se nič več na občino, marveč vložite tožbo, ako noče sosede zlepega poravnati škode, ki Vam jo je napravil z neupravičenimi vožnjami.

Višina mesečne preživnine nezak. otroku. Kjosvš. Ste obrtnik in neposestnik ter povrhu tega še bolni tako, da Vam je zdravnik prepovedal delo za 1½ leta. Neka ženska Vas hoče napraviti za očeta otroku, ki ga je porodila. Vi sicer lahko dokažete svojo nedolžnost, vendar želite kljub temu vedeti, na koliko Vas more sodišče obsoditi. — Nas ne zanima, ali ste oče ali ne. To bo že sodišče ugotovilo. Mesečno preživnino bo določilo sodišče po Vaših premoženjskih razmerah, kar bo za Vas približno 150 do 250 Din; Vas bo morda tak znesek precej obremenil, otroku pa še ne bo popolnoma zadoščeno. Če ste imeli z materjo opravka, potem skrbite tudi za otroka, ki ima pravico do življenja.

Razna obvestila.

Podružnica Sadjarskega in vrtnarskega društva v Ljutomeru ima svoj redni občni zbor na Štefanovo, dne 26. decembra, po osmi sv. maši v 6. razredu deške osnovne šole z običajnim sporedom. Pridite vsi člani in prijatelji sadjarstva!

Podružnica Sadjarskega in vrtnarskega društva pri Sv. Juriju ob južni železnici bo imela na Štefanovo, dne 26. decembra svoj redni občni zbor. Ker bo takrat tudi nad vse zanimivo predavanje o sadjarstvu, se poleg članov tudi drugi sadjarji vljudno vabijo, da pridejo v obilnem številu!

Cene in sejmska poročila.

Mariborski trg 16. decembra 1933. Pripeljanih je bilo 150 zaklanih svinj, cene mesu 10—11 Din, špehu 11—13; krme in slame ni bilo radi slabega vremena; pšenice 8 vreč po 1.50, rži 2 po 1.25, ječmena 10 po 1, koruze 12 po 1—1.25, ovsa 12 po 0.75, prosa 8 po 1.25, ajde 2 po 1, ajdovega pšena 3 po 4—4.50, fižola 8 po 2—3; krompirja 4 vozi s 30 vrečami po 0.75—1, čebule 1 voz z 19 vrečami po 1.50—2, zelja glave 2 voza po 1—2. Cene zelju kislemu 4, kisli repi 2, jabolkom 4—8, hruškam 5—7, slivam suhim 8—10, orehom celim 9—10, luščenim 30—36, koštanju 2, mleku 1.75—2.25, maslu surovemu 20—24, čajnemu 30—32, kuhane-mu 28, siru domačemu 5—6, jajcem 1—1.25. Kokoši 83 po 20—30, piščancev 892 po 25—60 (par), gosi 10 po 40—60, puranov 114 po 45—70, rac 28 po 20—25, zajcev domačih 38 po 5—20 Din.

Mariborski živinski sejem 12. 12. 1933. Prignanih je bilo 10 konj, 8 bikov, 120 volov, 358 krav in 10 telet, skupaj 506 komadov. Cene so bile sledeče: debeli voli 1 kg žive teže 3.50—4 Din, poldebili voli 2—3 Din, plemenski voli 2.25—3.25, biki za klanje 3—3.25 Din, klavne krave debele 2—3.50 Din, plemenske krave 1.75—2.50 Din, krave za klobasarje 1.50—2, molzne krave 2—2.50 Din, mlada živina 3—4, teleta 5—6 Din. Prodanih je bilo 253 komadov, od teh za izvoz v Italijo 14 komadov.

Mariborski svinjski sejem 15. 12. 1933. Na ta svinjski sejem je bilo pripeljanih 35 svinj, cene so bile sledeče: Mladi prašiči 3—4 mesece stari komad 200 do 250 Din, 5—7 mesecev stari 300 do 360 Din, 8—10 mesecev stari 400 do 550 Din, 1 leto stari 650 do 700 Din, 1 kg žive teže 6—7 Din, 1 kg mrtve teže 9.50 do 10 Din, — Prodanih je bilo 12 svinj.

Mesne cene v Mariboru: Volovsko meso I. 1 kg 10—12 Din, II. 8—10 Din, meso od bikov, krav. telic 5—7 Din, telečje meso I. 14—16 Din, II. 10—12 Din, svinjsko meso sveže 10—16 Din.

Zahtevajte povsod

»Slovenskega gospodarja«!